

*Załącznik
do uchwały nr
Rady Miejskiej w Bytowie z dnia 2015*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
na lata 2015 - 2017

GMINA BYTÓW

SPIS TREŚCI

I.	Wykaz użytych skrótów	3
II.	Wprowadzenie	4
III.	Diagnoza środowiska i problemu	7
IV.	Analiza SWOT	13
V.	Adresaci Programu	16
VI.	Cele Programu	16
VII.	Realizatorzy Programu	20
VIII.	Źródła finansowania programu	21
IX.	Przewidywane efekty	21
X.	Monitorowanie	21

I. WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW

MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie
UM OS	Urząd Miejski w Bytowie Wydział Spraw Obywatelskich i Społecznych
UM EKS	Urząd Miejski w Bytowie Wydział Edukacji, Kultury i Sportu
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie
PPP	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytowie
KPP	Komenda Powiatowa Policji w Bytowie
CIS	Centrum Integracji Społecznej w Bytowie
ZI	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bytów
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy w Bytowie
SR - ZKSS	Sąd Rejonowy Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
BCK	Bytowskie Centrum Kultury
NK	procedura „Niebieskie Karty”
PSU	prace społecznie użyteczne
IPZS	Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego

II. WPROWADZENIE

Rodzina to grupa jednostek powiązanych więzami krwi, której dorośli członkowie ponoszą odpowiedzialność za opiekę i wychowanie dzieci. To rodzina, a przede wszystkim rodzice i ich postępowanie kształtują określone wartości, postawy, przekonania, którymi w swoim życiu będą kierowały się dzieci. Proces wychowania stanowi podstawowy cel rodziny i jej pierwszorzędne zadanie. Poprzez rodzinę i interakcje, jakie w niej zachodzą dziecko poznaje, co jest w życiu ważne, wartościowe, godne szacunku i naśladowania, a także poznaje otaczający świat i prawa nim rządzące. To od rodziców dziecko uczy się odbierania świata, asymiluje ich poglądy, a co za tym idzie identyfikuje się z nimi. Rodzina, jako fundamentalne środowisko dziecka powinna dbać o wszechstronny rozwój psychiczny i osobisty dziecka oraz społeczny i fizyczny, zapewniać bezpieczeństwo i spokój w każdym aspekcie życia, dążyć do prawidłowego rozwoju moralnego i kulturowego.

Obok rodzin funkcjonalnych istnieją rodziny dysfunkcjonalne, które kształtują zaburzony i nieprawidłowy obraz rzeczywistości w percepcji dziecka. Rodzina dysfunkcjonalna to rodzina, w której dochodzi do ciągłych, różnorodnych nieprawidłowości w jej funkcjonowaniu (przemoc, uzależnienia, brak umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, zaniedbania, przestępczość, bezrobocie, obniżony poziom kompetencji wychowawczych, nieporadność życiowa).

Niezależnie od tego, jak funkcjonuje rodzina, czy jest środowiskiem zdrowym i wartościowym moralnie, czy też przejawia wyraźne cechy dysfunkcji – w każdym przypadku kształtuje osobowość dziecka, postawę społeczną, wyznacza koleje losu. Rodzinie przeżywającej trudności w prawidłowym funkcjonowaniu oraz wypełnianiu obowiązków rodzicielskich należy okazać wsparcie i interdyscyplinarną pomoc na rzecz przezwyciężania wszelkich dysfunkcji i wzmacniania prawidłowych umiejętności opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 poz. 135 z późn. zm.) do zadań gminy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Podstawowym założeniem Gminnego Programu jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do

wypełnienia tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Planowane działania w programie w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały zróżnicowany charakter: profilaktyczny, reintegracyjny oraz interwencyjny.

Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym kryzys powinny świadczyć lokalne służby społeczne oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny, z zachowaniem zasady wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja programu odbywać się będzie za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym udziałem w procesie zmian, z wykorzystaniem jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego i lokalnego, takimi jak:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz. 135 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. poz. 182 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r. poz.1356 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 poz. 124 z późn. zm.),
6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bytów na lata 2011-2015 (Uchwała nr III/14/2010 Rady Miejskiej w Bytowie z dnia 29.12.2010r.).

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;

2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b. kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonej przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo–wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo–terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo–finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
8. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Gmina Bytów w latach 2012 – 2014 realizowała pierwszy trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny. Corocznie, w terminie do 31 marca, składane są Radzie Miejskiej sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiane są potrzeby związane z ich realizacją.

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Bytów jest gminą miejsko – wiejską. Na koniec 2013 r. w gminie Bytów zameldowanych było 24.554 mieszkańców, z czego 16.662 osób w mieście. W podziale na płeć, na dzień 31 grudnia 2013 r. w gminie Bytów mieszkało 11.929 mężczyzn i 12.625 kobiet.

Dla potrzeb Programu opracowano Kartę Diagnostyczną zawierającą m.in. informacje na temat liczby mieszkańców, liczby młodzieży i dzieci, liczby dzieci z terenu Gminy Bytów umieszczonych w pieczy zastępczej, liczby rodzin korzystających z: pomocy społecznej, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego oraz stypendiów szkolnych i socjalnych. Karta diagnostyczna służy do analizy danych o rodzinach objętych wsparciem oraz określenia celów pracy z rodziną.

Karta Diagnostyczna

Wyszczególnienie	Lata		
	2011	2012	2013
Liczba mieszkańców Gminy Bytów	24.579	24.561	24.554
Liczba dzieci zamieszkujących Gminę Bytów w wieku 0 – 18	5.339	5.308	5.280
Liczba osób bezrobotnych	866	947	1.064
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	830	850	891
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	1.752	1.684	1.672
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	146	153	152
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	2.499	2.308	2.443
Liczba rodzin korzystających z gminnej Karty Dużej Rodziny	0	0	29
Liczba osób zgłoszonych do GKRPA w celu podjęcia leczenia odwykowego	81	65	82
Liczba osób zgłoszonych/korzystających z Punktu Informacyjno-Konsultacyjno-Terapeutycznego PTZN	bd	bd	149
Liczba rodzin objętych procedurą przeciwdziałania przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty”	18	69	81
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych	858	524	549
Liczba dzieci korzystających z zasiłków szkolnych	5	11	15
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Gminy Bytów przebywających w pieczy zastępczej	51	53	56
Liczba asystentów rodziny	1	2	2
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodziny	6	9	20

Liczba ludności na przestrzeni trzech lat utrzymuje się na jednakowym poziomie, odnotowuje się lekki spadek liczby dzieci w wieku 0 – 18 lat. W analizowanych latach wzrosła liczba bezrobotnych o 198 osób.

Ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2011 – 2013 roku w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródła finansowania łącznie skorzystało:

- w 2011 roku: 830 rodzin liczących 2.522 osoby, w tym 438 rodzin z dziećmi do 18 r.ż.
- w 2012 roku: 850 rodzin liczących 2.460 osób, w tym 413 rodzin z dziećmi do 18 r.ż.
- w 2013 roku: 891 rodzin liczących 2.585 osób, w tym 427 rodzin z dziećmi do 18 r.ż.

Dane MOPS wskazują, że w analizowanym okresie średnio ok. 10,27 % mieszkańców Gminy Bytów korzysta z pomocy społecznej. Porównując dane z Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2012 – 2014 dotyczące procentowego udziału mieszkańców Gminy Bytów korzystających ze wsparcia pomocy społecznej należy uznać, że odsetek osób korzystających z pomocy społecznej pozostaje na podobnym poziomie.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę rodzin oraz liczbę osób w rodzinach korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, w podziale na przyczyny korzystania z pomocy.

Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2011 - 2013 przedstawia poniższa tabela:

Powody trudnej sytuacji życiowej	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	526	1.546	562	1.610	640	1.890
Sieroctwo	0	0	1	1	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	81	403	88	434	107	520
Bezrobocie	509	1.631	510	1.583	559	1.735
Niepełnosprawność	267	742	316	838	333	899
Długotrwała choroba	381	1.081	436	1.228	466	1.326
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	217	837	203	796	232	907

i prowadzenia gospodarstwa domowego						
w tym rodziny: niepełne	122	372	116	362	125	403
wielodzietne	48	318	47	313	53	338
Przemoc w rodzinie	22	85	27	84	19	65
Alkoholizm	116	228	138	246	151	265
Narkomania	0	0	1	1	2	5
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	1	6	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	23	29	24	30	24	40

Dominującymi problemami w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo (próg dochodowy poniżej 456 zł na osobę w rodzinie), a w następnej kolejności: bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Znaczną liczbę stanowią rodziny wieloproblemowe, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności życiowych. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jest najczęstszą przyczyną trudności w pełnieniu prawidłowych ról społecznych i rodzicielskich.

Główną przesłanką przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w analizowanym okresie jest ubóstwo. W Gminie Bytów ważną kwestią społeczną jest bezrobocie. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie na dzień 31 grudnia 2013 roku liczba bezrobotnych w Gminie Bytów wynosiła 1.897 osób. Prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało jedynie 400 osób.

Typy rodzin, ze względu na liczbę dzieci w rodzinie, objętych pomocą społeczną w latach 2011 – 2013 obrazuje poniższe zestawienie:

Rodziny z dziećmi	Rok		
	2011	2012	2013
Ogółem	452	415	435
O liczbie dzieci:			
1	150	142	140
2	161	139	171
3	95	93	77
4	26	22	35
5	9	11	8
6	10	7	3
7 i więcej	1	1	1

Ze wszystkich rodzin korzystających z pomocy Ośrodka najwięcej było rodzin, w których było dwoje lub jedno dziecko.

W wyniku dysfunkcji, które dotyczą rodziny objęte wsparciem dochodzi do sytuacji kryzysowych, kiedy należy zabezpieczyć dobro małoletnich dzieci poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej. Liczbę dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej przedstawiają dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie.

Rok		
2011		
Rodzaj pieczy zastępczej	Liczba podmiotów	Liczba dzieci przebywających
Rodziny zastępcze spokrewnione	30	40
Rodziny zastępcze niespokrewnione niezawodowe	3	3
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym pogotowie rodzinne i zawodowe specjalistyczne	2	5
Rodzinne domy dziecka	0	0
Placówki opiekuńczo wychowawcze	3	3
Ogółem	38	51
2012		
	Liczba podmiotów	Liczba dzieci przebywających
Rodziny zastępcze spokrewnione	21	29
Rodziny zastępcze niespokrewnione	9	13

niezawodowe		
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym pogotowie rodzinne i zawodowe specjalistyczne	4	6
Rodzinne domy dziecka	0	0
Placówki opiekuńczo wychowawcze	3	5
Ogółem	37	53
2013		
	Liczba podmiotów	Liczba dzieci przebywających
Rodziny zastępcze spokrewnione	22	25
Rodziny zastępcze niespokrewnione niezawodowe	12	15
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym pogotowie rodzinne i zawodowe specjalistyczne	3	4
Rodzinne domy dziecka	2	5
Placówki opiekuńczo wychowawcze	3	7
Ogółem	42	56

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dała gminom możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom poprzez wspieranie rodzin, w tym m.in. przez asystenta rodziny.

Typy rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2011 – 2013:

Rodziny	Rok		
	2011	2012	2013
Ogółem	6	9	20
O liczbie dzieci:			
1	3	1	4
2	2	2	7
3	1	4	6
4 i więcej	0	2	3

W latach 2011 – 2013 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej wzrosła o 10%. Proces ten hamuje się poprzez różnorodne działania gminy realizowane samodzielnie lub we współpracy z jednostkami gminnymi, powiatowymi, organizacjami pozarządowymi. Należą do nich m.in.:

- 1) wzmożona praca socjalna z rodziną wieloproblemową, zagrożoną kryzysem,
- 2) zatrudnienie drugiego asystenta rodziny,

- 3) poradnictwo psychologiczne, prawne,
- 4) realizacja projektów i innych działań, takich jak:
 - „MOPS w Bytowie – Masz Okazję Pomóc Sobie” (warsztaty umiejętności rodzicielskich I i II stopnia, „Wychowanie bez klapsa”, „Rodzina – podstawowy system wsparcia),
 - „Szkoła dla rodziców i wychowawców”,
 - „Jak być dobrym rodzicem – warsztaty psychoedukacyjne i zajęcia integracyjne dla rodzin wymagających wsparcia” („Wychowanie bez stresu”, „Zdrowe dziecko – warsztaty prawidłowego odżywiania, zasad higienicznych i opieki medycznej”, „Prawa dziecka i obowiązki rodzica”,
 - warsztaty psychologiczne dla młodzieży „Pozytywka”,
 - „Szkoła dla rodziców”
- 5) szeroka oferta pomocowa Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 6) działalność 4 świetlic opiekuńczo-specjalistycznych dla dzieci i młodzieży (w Bytowie, Gostkowie, Niezabyszewie, Pomysku Wielkim)
- 7) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 8) zintensyfikowane wsparcie finansowe i rzeczowe,
- 9) działania wspierające aktywizację zawodową: PSU (prace społecznie użyteczne), prace interwencyjne, roboty publiczne, uczestnictwo w zajęciach CIS (Centrum Integracji Społecznej)
- 10) specjalistyczne usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (świadczone w ośrodku wsparcia - ŚDS lub w domu dla osób autystycznych).

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania:

- Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój?
- Jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Realizacja celów strategicznych i operacyjnych wynikających z dokumentów strategicznych: - Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bytów na lata 2011 – 2015- Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii uchwalanego, co roku przez Radę Miejską- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bytów na lata 2011-2015• Działalność Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego przy GKRPA• Profesjonalizm i aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny• Wprowadzenie innowacyjnych form pracy z rodziną - zatrudnienie asystentów rodziny• Funkcjonowanie na terenie powiatu Punktu Interwencji Kryzysowej	• Wysoki poziom bezrobocia• Wysoki wskaźnik ubóstwa• Wysokie koszty utrzymania rodzin• Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych• Brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy w rodzinie• Utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych w zakresie ochrony zdrowia• Brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia• Bezradność i roszczeniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej (wzorce pokoleniowe)• Stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych• Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę)• Brak Poradni Rodzinnej• Brak rodzin wspierających

- Powoływanie doraźnych zespołów interdyscyplinarnych w sprawie rodzin przeżywających trudności
- Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Powoływanie grup roboczych realizujących indywidualny plan pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową
- Rozwinięta sieć instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: Gmina, Policja, Sąd, MOPS, PCPR, GKRPA, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, organizacje pozarządowe)
- Szeroki dostęp do poradnictwa specjalistycznego (m.in. prawnika, psychologa)
- Dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych rodzinom
- Wystarczająca ilość i dobra jakość funkcjonowania placówek oświatowych na terenie miasta (żłobek – 1, przedszkola publiczne – 4, przedszkola niepubliczne – 2, szkoły podstawowe – 6, gimnazja – 2, szkoły ponadgimnazjalne – 4, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy – 1)
- Rozwinięta baza rekreacyjno-sportowa służąca rodzinie (kompleks sportowy MOSiR, boiska Orlik, basen, zielone siłownie, skytepark, place zabaw)
- Funkcjonowanie gminnej Karty Dużej Rodziny
- Funkcjonowanie placówek ochrony zdrowia na terenie miasta
- Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych (BCK, biblioteka, placówki oświatowe, Wioska Internetowa w Gostkowie)
- Funkcjonowanie na terenie miasta świetlicy opiekuńczo-specjalistycznej dla dzieci i młodzieży oraz 2 świetlic w sołectwach Gostkowo i Niezabyszewo

• Funkcjonowanie przy Środowiskowym Domu Samopomocy specjalistycznego ośrodka wsparcia: Ośrodek Rehabilitacji Psychoruchowej dla Dzieci • Coroczne organizowanie dla dzieci wypoczynku letniego oraz imprezy mikołajkowej	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych • Edukacja i uświadamianie społeczeństwa nt. problemów społecznych • Pozyskiwanie środków pozabudżetowych na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu • Możliwość zatrudniania kolejnych asystentów rodziny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej ze środków zewnętrznych • Pozyskanie kandydatów do tworzenia rodzin wspierających • Podnoszenie kwalifikacji przez służby wspierające rodzinę • Edukacja rodziców, w szczególności poprzez treningi umiejętności rodzicielskich, radzenia sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzania budżetem domowym • Wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę	• Zanik więzi i tradycji rodzinnych („pęd życia”) • Wzrost kosztów utrzymania rodziny • Wzrost zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, alkoholizm, inne uzależnienia) • Zaniechanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców • Rozszerzanie kręgów ubóstwa (m.in. wśród osób pracujących) • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy” • Demotywacyjny charakter przyznawania świadczeń społecznych • Brak środków finansowych na zatrudnienie asystentów rodziny • Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej • System prawny (zbyt niskie kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych) • Wzrost liczby zadań zleczanych samorządom gminnym bez zabezpieczenia środków finansowych • Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę • Wzrost demoralizacji dzieci i młodzieży

V. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami Programu będą rodziny zamieszkałe na terenie gminy Bytów doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodziny, którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym

Cel szczegółowy: 1 <i>Wspieranie w zabezpieczaniu podstawowych potrzeb rodziny i dziecka</i>		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizator
Monitoring sytuacji rodzin z dziećmi	• liczba wywiadów środowiskowych	MOPS
Objęcie pomocą finansową i rzeczową rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej (bezpieczeństwo socjalne)	• formy pomocy• liczba rodzin i osób objętych pomocą• liczba dzieci korzystających z posiłku• liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy żywnościowej• liczba rodzin z dziećmi korzystających z bonów żywnościowych• liczba rodzin z dziećmi korzystających z zasiłków celowych na zakup żywności• liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku mieszkaniowego• liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku energetycznego	MOPS UM OS
Wspólne działania lokalnych instytucji na rzecz rodziny	• liczba programów aktywizacyjnych skierowanych	MOPS PUP

dotkniętej długotrwałym bezrobociem	do bezrobotnych członków rodzin • liczba osób uczestniczących w programach aktywizacyjnych • liczba osób objętych działaniami aktywizacyjnymi: staże, prace interwencyjne, roboty publiczne • liczba osób pracujących w ramach PSU • liczba osób, z którymi zawarto IPZS	CIS UM OS
Cel szczegółowy: 2		
<i>Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży</i>		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizator
Udzielanie pomocy w formie: stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawki szkolnej	• liczba rodzin, którym przyznano stypendia socjalne • liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych • liczba rodzin, którym przyznano zasiłki szkolne • liczba dzieci korzystających z zasiłków szkolnych • liczba rodzin, którym przyznano wyprawki szkolne w ramach rządowego programu • liczba dzieci korzystających z wyprawek w ramach rządowego programu	MOPS UM EKS
Prowadzenie świetlic dla dzieci i młodzieży	• liczba świetlic opiekuńczo-specjalistycznych • liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlic opiekuńczo-specjalistycznych • liczba świetlic szkolnych • liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlic szkolnych • formy udzielanego wsparcia	UM OS UM EKS Placówki oświatowo-wychowawcze
Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych nt. uzależnień, przemocy	• liczba programów • liczba osób biorących udział w programach • rodzaje programów	MOPS UM OS
Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	• liczba programów • liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach • rodzaje programów	Placówki oświatowo-wychowawcze PPP
Integracyjne formy wychowania, opieki, nauczania, rehabilitacji	• liczba klas integracyjnych • liczba oddziałów/grup integracyjnych	Placówki oświatowo-wychowawcze

dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością	w przedszkolach • liczba szkół/przedszkoli z klasami/grupami integracyjnymi • liczba dzieci niepełnosprawnych • liczba placówek oświatowych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży • liczba dzieci objętych specjalistycznymi usługami dla osób z zaburzeniami psychicznymi • liczba dzieci objętych wspomaganiami rozwoju	ŚDS
Cel szczegółowy: 3 <i>Kształtowanie i wzmacnianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji</i>		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizator
Zapewnienie opieki asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w celu oddalenia ryzyka umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	• liczba asystentów rodziny • liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny • formy i metody pracy z rodzinami	MOPS
Reintegracja rodzin biologicznych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	• liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny • liczba dzieci przebywającej w pieczy zastępczej ogółem • liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w danym roku • liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych • liczba dzieci urlopowanych do rodziny biologicznej • liczba urlopowań dzieci • formy i metody wspierania rodzin biologicznych	MOPS PCPR Fundacja RADEMENES
Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	• liczba rodzin wspierających • liczba rodzin objętych nadzorem • liczba rodzin, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego, poradnictwa prawnego, terapii, mediacji, usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	MOPS SR - ZKSS
Podnoszenie świadomości rodziców w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży	• liczba programów, szkoleń, warsztatów, konferencji, spotkań informacyjnych	Placówki oświatowo-wychowawcze

	• liczba uczestników • zakres tematyczny • liczba rodzin objętych nadzorem	UM OS PPP MOPS KPP SR - ZKSS
Współpraca podmiotów pracujących na rzecz rodziny (instytucje samorządowe, placówki oświatowe, kościoły, związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia)	• liczba podmiotów współpracujących na rzecz rodziny • formy współpracy	MOPS PCPR KPP SR- ZKSS
Cel szczegółowy: 4		
<i>Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży</i>		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	
Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami i motywowanie do podjęcia leczenia/terapii, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi	• liczba rodzin z uzależnieniami • liczba osób, które podjęły leczenie/terapię • liczba spraw skierowanych do GKRPA	MOPS UM OS SR
Realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	• liczba NK • liczba grup roboczych • liczba spraw skierowanych do Prokuratury • liczba spraw skierowanych do GKRPA z Grup Roboczych ZI • podmioty, które wszczęły NK • liczba osób objętych dozorem za przestępstwa z art. 207 § 1 k.k.	ZI MOPS KPP SR - ZKSS
Organizowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, rodzin z dziećmi	• liczba programów/projektów • liczba uczestników • formy spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież • formy aktywnego spędzania czasu wolnego przez rodziny z dziećmi • liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w ramach programu gminnego • liczba rodzin, którym wydano Karty Dużej Rodziny w ramach programu gminnego • liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w ramach programu rządowego • liczba rodzin, którym wydano Karty Dużej Rodziny w ramach programu rządowego	Placówki oświatowe UM OS BCK Kompleks Basenowo-Rekreacyjny Biblioteka

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017 w gminie Bytów powinny realizować podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty lub osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną.

Przy realizacji Programu współpracować winny:

a. podmioty publiczne:

- właściwe wydziały i stanowiska Urzędu Miejskiego
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- żłobek
- przedszkola publiczne
- szkoły podstawowe, gimnazjalne
- Bytowskie Centrum Kultury
- Biblioteka
- Kompleks Basenowo - Rekreacyjny

b. podmioty niepubliczne:

- żłobki i kluby dziecięce
- przedszkola i szkoły niepubliczne
- organizacje pozarządowe działające w zakresie: profilaktyki, wspierania rodziny i dziecka, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pomocy społecznej, edukacji
- kościoły i związki wyznaniowe
- lokalne media

c. samorządowe służby i instytucje o zasięgu powiatowym i inne:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Komenda Powiatowa Policji
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
- szkoły ponadgimnazjalne
- Sąd Rejonowy – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
- lekarze rodzinni

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017 w Gminie Bytów są środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej oraz środki pozyskane na zadania związane z realizacją programu w formie: dotacji celowych z budżetu państwa, dotacji na realizację rządowych programów: wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, dla rodzin wielodzietnych i innych, środków unijnych.

IX. PRZEWIDYWANE EFEKTY

- 1) Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci, młodzieży i rodzin ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 2) Zminimalizowanie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej.
- 3) Zwiększenie dostępności rodziny do poradnictwa specjalistycznego.
- 4) Nabycie przez rodzinę umiejętności i wiedzy na temat właściwego rozwiązywania konfliktów emocjonalnych, wewnątrzrodzinnych oraz w odniesieniu do dzieci właściwe rozwiązywanie konfliktów w środowisku szkolnym i grupie rówieśniczej.
- 5) Zwiększenie kompetencji społecznych rodziców, w szczególności rodzicielskich i opiekuńczo-wychowawczych.
- 6) Wzrost aktywności rodzin oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne i zawodowe.
- 7) Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów.

X. MONITOROWANIE

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie.

Monitoring Programu odbywać się będzie poprzez przedkładanie przez Burmistrza Bytowa w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Bytowie sprawozdań z realizacji Programu, sporządzanych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji.